

RAKETTI-OPI
Synergia-ryhmä

2.12.2011

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Viite: Lausuntopyyntö OKM/68/010/2011

Lausunto korkeakoulujen opiskelijavalintoja koskevasta hallituksen esityksestä

Korkeakoulujen ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiseen RAKETTI-hankkeeseen (Rakenteellisen kehittämisen tukena tietohallinto) asetettu korkeakoulujen opinto- ja tietohallinnon sekä tietojärjestelmäkehityksen asiantuntijoista koostuva Synergia-ryhmä on päättänyt lausua korkeakoulujen opiskelijavalintoja koskevasta hallituksen esityksestä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan opiskelijavalintarekisteriä ja ylioppilastutkintorekisteriä koskevaa lakia muutettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin alaluku korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta sekä kuvaukset tietovarannon tietosisällöstä, käyttötarkoituksesta ja käyttömahdollisuuksista. Lisäysten seurauksena lain uusi nimike olisi opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annettu laki.

Synergia-ryhmä rajaa lausuntonsa korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon liittyviin kysymyksiin. Hallituksen esityksessä kuvattuihin yleisiin koulutuspoliittisiin tavoitteisiin ja niiden saavuttamismahdollisuuksien arviointiin esitettyihin lakimuutoksiin perustuen Synergia-ryhmä pidättäytyy ottamasta kantaa jättäen nämä tärkeät kysymykset korkeakoulujen ja muiden sidosryhmien käsiteltäviksi. Niin ikään ryhmä jättää korkeakoulujen sähköisen hakujärjestelmän toteuttamiseen liittyvät kysymykset lausuntonsa ulkopuolelle todeten yksinomaan, että tavoiteltu muutos selkeyttää hakijan asemaa ja yhtenäistää järkevällä tavalla korkeakoulutukseen hakutumisen käytäntöjä. Ryhmä myös lupautuu antamaan täyden tukensa KSHJ-projektin toteuttamiselle haasteellisessa aikataulussaan.

Korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto

Käyttömahdollisuudet

Synergia-ryhmä tervehtii ilolla lakiehdotukseen sisältyvää ehdotusta valtakunnallisen tietovarannon luomisesta sekä esitettyä mahdollisuutta hyödyntää tietovarannon tietosisältöä laajasti opiskelijavalintojen ohella myös muissa sähköisen asioinnin palveluissa sekä viranomaisraportoinnissa. Niin ikään tietovarannon potentiaali tukea korkeakouluja arkistointivelvoitteessaan lisää sen kannatettavuutta.

Tietovarannon laaja hyödyntäminen korkeakoulutukseen hakeutumisessa on järkevä tavoite, ja sen tukemiseksi tietovaranto voidaan ryhmän näkemyksen mukaan toteuttaa siten, että tiedot aiemmista suoritetuista tutkinnoista, opinto-oikeuksista ja opintosuorituksista voidaan lukea luotettavasti tietovarannon käyttöön. Lakiesityksestä jää avoimeksi, tuleeko korkeakoulujen viedä valtakunnalliseen tietovarantoon tai saataville opinto-oikeustietoja ja suoritustietoja myös takautuvasti. Jo tietojen kerääminen tietystä hetkestä eteenpäin vaatii korkeakouluissa käytäntöjen ja kirjausten yhdenmukaistamista. Kyseisten tietojen mahdollisesti takautuva tuottaminen tietovarantoon tuottaisi merkittävästi lisätyötä, mikä on välttämätöntä huomioida tietovarannon rakentamisen aikataulussa. Lakiesityksessä olisikin tarpeen tarkentaa käyttöönoton aikataulua, jolloin otettaisiin kantaa myös mahdolliseen tietovarannon tietosisällön vaiheittaiseen laajentamiseen.

Ryhmä pitää erityisen tärkeänä, että tietovarannon tietojen monipuolinen käyttömahdollisuus korkeakoulujen välillä turvataan lain jatkokäsittelyssä. Yhteisesti määritelty, yhteismitallinen tietopohja mahdollistaa korkeakouluille omien ja yhteisten tietojärjestelmäpalveluiden rakentamisen tietovarannon sisältämää tietoa hyödyntäen ja tietovarantoon uutta tietoa tallentaen. Esimerkkinä tietovarantoja hyödyntävistä uusista palveluista RAKETTI-hankkeessa on valmisteltu samanaikaisesti korkeakoulujen sähköisen hakujärjestelmän kehittämisen kanssa sähköisen lukuvuosi-ilmoittautumisen (LVI) sekä yleisen maksupalvelun (MAKSU) projekteja. Kokonaistavoitteena on luoda oppijalle yhtenäinen sähköinen palvelukokonaisuus, jossa korkeakouluun valittu oppija voi opiskelupaikan vastaanottamisen yhteydessä ilmoittautua samalla istunnolla korkeakouluun sekä maksaa tarvittavat maksut, kuten ylioppilaskunnan tai opiskelijakunnan jäsenmaksun tai YTHS-maksun.

Vastaavasti yhdeksän korkeakoulun laajassa RAKETTI-hankkeen tavoitteita tukevassa ESR-rahoitteisessa Tietoon perustuvaa tukea opiskelijan opinto- ja urapolulle (TIPTOP) -projektissa on suunniteltu laajaa, osittain yhteisiä tietovarantoja hyödyntävää, palvelukokonaisuutta. Palvelut käsittävät aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen, opintojen suunnittelun sekä opintojen edistymisen seurannan.

Synergia-ryhmä katsoo, että oppijaa tukevien sähköisten palveluiden kehittämisessä ollaan jo voimakkaasti etenemässä suuntaan, jota nyt ehdotetussa lakiesityksessä tavoitellaan. Laki on siis tässä suhteessa mitä kannatettavin. Palveluita on niin ikään jo syntymässä niille alueilla, joissa

yhteisten tietovarantojen nähdään lakiesityksen perusteluissa tuovan käyttömahdollisuuksia ja erityistä hyötyä. Esimerkiksi TIPTOP-projektissa toteutettava aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen palvelu tulee sujuvoittamaan merkittäväällä tavalla hyväksilukuprosessia, mikä on selvityksissä todettu yhdeksi heikoimmin sähköisesti tuetuista korkeakoulujen opiskelun tuen prosesseista. Palvelu edistää osaltaan uusien opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihinsa ja edistää opintojen käynnistymistä. Synergia-ryhmä kannattaa lämpimästi tavoitetta ulottaa tietovaranto myös suoritustietoihin, mutta ryhmä esittää samalla huolensa, että suoritustietojen mukaan ottaminen lisää varantoon tallennettavan tiedon volyymia valtavasti. Tämä asettaa järjestelmien suorituskyvyille omat tarkasti huomioitavat haasteensa.

Opiskelua ja opetusta tukevien tietojärjestelmäpalveluiden ohella korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto mahdollistaa viranomaisraportoinnin yksinkertaistamisen ja yhtenäistämisen. Korkeakouluissa käytetään tällä hetkellä erikseen toteutettavaan viranomaisraportointiin huomattavan paljon työaika. Mikäli jatkossa tietovarannolla voitaisiin hoitaa enenevästi myös viranomaisraportoinnin tarpeet, korkeakouluilla on mahdollisuus suunnata raportoinnista vastaavien henkilöiden työpanosta korkeakoulujen ydintoiminnan tukemiseen.

Synergia-ryhmä kuitenkin tähdentää, että yhteisesti määritelty tietosisältö ei vielä riitä tiedon yhteismitallisuuden saavuttamiseen. Korkeakouluissa tulee päästä yhteisten ydintietojen osalta myös siihen, että kirjauskäytännöt järjestelmiin ovat yhteneväiset. Tämä on mahdollista ainoastaan riittävän yhteistyön ja ohjeistuksen kautta. Mikäli yhteisen tietovarannon tietojen määrittely ei ole riittävän tarkasti ja yhteisesti sovittu, on epätodennäköistä tai mahdotonta, että kaikki osapuolet pystyvät toimittamaan yhteismitalliset tiedot tietovarantoon.

Tietojen yhteneväisyyden edistämiseksi Synergia-ryhmä pitää tärkeänä, että kansallisesti luotaisiin yhteisen käsitteistön ohella yhteisiä koodistoja, joita hyödynnettäisiin tietovarannon koamisessa ja ylläpidossa. Nykytilanteessa järjestelmissä ja raportoinnissa käytettäviä, osin riskittäisiä koodistoja pidetään yllä useissa eri paikoissa eri käyttötarkoitusten mukaan. Yhteiset koodistot selkeyttäisivät tätä tilannetta merkittävästi.

Tietovarannon toteuttaminen

Korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto organisoidaan ja toteutetaan yhteisellä tasolla korkeakoulujen sähköisen hakujärjestelmäkokonaisuuden edellyttämien tietojen kokoamisen osalta RAKETTI-hankkeessa. Lakiesityksessä ei oteta täsmällisesti kantaa siihen, millä tavoin tietovaranto kootaan. Synergia-ryhmän käsityksen mukaan tietovaranto on mahdollista toteuttaa joko fyysisenä tai loogisena kokonaisuutena. Fyysinen tietovaranto tarkoittaisi tilannetta, jossa mainittu tietosisältö olisi koottuna yksinkertaisimmillaan yhteiselle palvelimelle, josta tiedot tarjottaisiin eri käyttötarkoituksia varten sähköisten palveluiden käyttöön. Toinen perusvaihtoehto olisi luoda ns. looginen tietovaranto, jolloin tarvittavat tiedot luettaisiin korkeakoulujen perusrekistereistä mahdollisimman reaaliaikaisesti eri käyttötarpeita varten sähköisten palveluiden käyttöön. Jos kyseessä on looginen tietovaranto, tavoiteltujen palvelujen saavuttamiseksi kor-

keakoulujen järjestelmistä luettavien tietojen tulisi olla absoluuttisesti saatavissa, kun niitä tarvitaan.

Synergia-ryhmä katsoo, että lyhyen aikavälin tavoitetilana tulisi olla korkeakoulujen fyysisen valtakunnallisen tietovarannon luominen. Lakiehdotuksessa ei oteta täsmällisesti kantaa korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon ja Sähköisen asiain ja demokratian edistämisen (SA-De) -ohjelman Oppijan verkkopalveluiden osana suunniteltuun todennetun osaamisen rekisteri (TOR) -palvelukokonaisuuteen. Korkeakoulujen opiskelijavalinnoille asetettujen uudistustavoitteiden läpiviemiseksi korkeakoulujen osalta tietovaranto on joka tapauksessa välttämätöntä toteuttaa TOR:sta riippumattomassa aikataulussa.

Tietovarannon rakentamisella voidaan osaltaan myös edistää TOR:n kehitystyötä. Synergia-ryhmä katsoo, että keskipitkän aikavälin tavoitetilaksi tulisi asettaa, että korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto on osa todennetun osaamisen rekisteriä – tai TOR rakentuisi korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon pohjalle. Todennetun osaamisen rekisterin suunniteltuja tietosisältöjä voidaan hyödyntää korkeakoulujen prosesseissa ainakin opiskelijavalintojen yhteydessä ja opintojen hyväksiluvuissa. Sen vuoksi Synergia-ryhmä pitää TOR:n toteuttamista kokonaisuudessaan tarpeellisena.

Yllä lausutun lisäksi Synergia-ryhmä on jo koonnut listan kysymyksiä ja huomioita, joihin korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon määrittely- ja toteutusvaiheissa tulisi ottaa kantaa. Jatkuvasti päivitettävä lista on tarkasteltavissa OPI-osahankkeen wiki-sivustolla osoitteessa <https://confluence.csc.fi/display/OPI/Huomioita+ja+kysymyksia>.

Tampereella ja Porissa 2.12.2011

Tuomas Orama
Synergia-ryhmän puheenjohtaja

Janne Santala
Synergia-ryhmän varapuheenjohtaja